

نقش عوامل محیط نیاز بر میزان مشارکت ورزشی

بهزاد بهزادنیا^{۱*}، لیث جبار عطیه^۲، سید حجت زمانی ثانی^۳

۱- گروه رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

behzadnia@tabrizu.ac.ir

۲- گروه رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

۳- گروه رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۳۱

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش عوامل محیط نیاز بر میزان مشارکت ورزشی بود. روش پژوهش حاضر، کاربردی از نوع پژوهش‌های کیفی با روش تحلیل تماتیک است. جامعه آماری پژوهش شامل، اساتید جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، اساتید برنامه‌ریزی توسعه شهری، اساتید علوم ورزشی، پژوهشگران دکتری علوم ورزشی و برنامه‌ریزی شهری بودند و نمونه آماری از بین اعضای جامعه با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۵ نفر از متخصصان پژوهش که تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت، مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته با نمونه‌های آماری با هماهنگی و زمان‌بندی قبلی انجام شد. در پژوهش حاضر با ۱۵ نفر مصاحبه انجام شد که از مصاحبه دهم به بعد، تکرار در اطلاعات دریافتی مشاهده گردید و از مصاحبه سیزدهم به بعد داده‌ها کاملاً تکراری و به اشباع نظری رسید اما برای اطمینان تا مصاحبه‌ها تا نفر پانزدهم ادامه یافت. روایی پژوهش توسط متخصصان مربوطه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و پایایی پژوهش با استفاده از روش توافق درون موضوعی ۸۶ درصد به دست آمد. نتایج پژوهش نشان دادند که ۷۳ کد اولیه در قالب ۱۲ مفهوم و ۴ مقوله اصلی شامل عوامل زیست‌محیطی، الزامات زیست‌محیطی، عوامل مدیریتی و سیاست‌گذاری و عوامل توسعه پایدار سازمان‌دهی شدند؛ بر این اساس، بهبود زیرساخت‌های زیست‌محیطی، تدوین و اجرای سیاست‌های پایدار، ارتقای مدیریت ورزشی، و افزایش آگاهی عمومی می‌تواند نقش مهمی در افزایش مشارکت ورزشی داشته باشد.

واژگان کلیدی: عوامل محیط نیاز، مشارکت، مشارکت ورزشی، تحلیل تماتیک.

مقدمه

در دنیای امروز، دغدغه‌های زیست‌محیطی به طور فزاینده‌ای در میان اقشار مختلف جامعه گسترش یافته است. افزایش انواع آلودگی‌های زیست‌محیطی به طور مستقیم و غیرمستقیم مشکلاتی برای مردم ایجاد کرده که این امر نه تنها دولت‌ها، بلکه بسیاری از سازمان‌ها و افراد را نیز به سوی رعایت اصول زیست‌محیطی برای کاهش این آلودگی‌ها سوق داده است (شکوهی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۳). همین ضرورت، زمینه‌ساز شکل‌گیری مدیریت سبز شده است، مدیریت سبز به عنوان یک فرآیند جامع سازمانی، نوآوری را برای تحقق پایداری، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ایجاد مزیت رقابتی از طریق یادگیری مستمر و توسعه اهداف زیست‌محیطی به کار می‌گیرد (جها^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). مراکز ورزشی به عنوان فضاهایی که افراد بخش قابل توجهی از اوقات فراغت خود را در آن سپری می‌کنند، نیازمند حفظ بهداشت محیط، رعایت اصول زیست‌محیطی و بهینه‌سازی هزینه‌ها هستند (دهقان‌قهفرخی و همکاران، ۱۳۹۹). این موضوع علاوه بر تأمین سلامت و کیفیت محیط، موجب کاهش هزینه‌های عملیاتی و خدمات ورزشی نیز می‌شود (بی‌شیانگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). از آنجاکه تمایل به استفاده از خدمات ورزشی مدرن و سالم در حال افزایش است، ایجاد مجموعه‌های ورزشی با رویکرد پایدار و مقرون به صرفه اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند که این امر تا حد زیادی از طریق پیاده‌سازی اصول مدیریت سبز قابل تحقق است (خدادادی و همکاران، ۱۴۰۳). با توسعه روزافزون اماکن و تأسیسات ورزشی، این مجموعه‌ها تأثیرات متعددی بر فضای شهری و کاربری‌های تجاری و مسکونی اطراف خود دارند. برخی از این اثرات شامل تغییرات در الگوهای ترافیکی و پیامدهای زیست‌محیطی ناشی از فعالیت این اماکن است (کوزما^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). در این راستا، آگاهی از تأثیرات فضاهای زیست‌محیطی بر محیط شهری می‌تواند در حفاظت از محیط‌زیست و دستیابی به توسعه پایدار نقش بسزایی ایفا کند (بیسواس و روی^۴، ۲۰۱۵). جلوگیری از تخریب منابع طبیعی و بهره‌برداری غیرمسئولانه از آن‌ها مستلزم تدوین سیاست‌های کلان مطابق با اصول حفاظت محیط‌زیست است (نورم^۵ و همکاران، ۲۰۱۱)؛ بنابراین، هرگونه برنامه‌ریزی در حوزه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باید بر پایه حفاظت از محیط‌زیست و اصول توسعه پایدار انجام شود (امیرحسینی و همکاران، ۱۴۰۰).

ورزش به عنوان یک فعالیت منظم و سازمان‌یافته، شامل مجموعه‌ای از حرکات است که هدف آن تقویت توان جسمی و روحی و کسب مهارت‌های ویژه می‌باشد، در این نوع فعالیت‌ها، رقابت و مسابقه به عنوان محرک و انگیزه عمل

¹. Jha

². Yixiang

³. Kozma

⁴. Biswas & Roy

⁵. Norm

می‌کنند (مارسن^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). مشارکت ورزشی که به میزان درگیری و فعالیت افراد در ورزش اشاره دارد، تحت تأثیر عوامل متعددی قرار می‌گیرد. از جمله این عوامل می‌توان به تسهیلات و زیرساخت‌های ورزشی، سیاست‌های حمایتی دولت، انگیزه‌های فردی، و شرایط اجتماعی و فرهنگی اشاره کرد (ادر^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). برای مدیریت و اجرای مؤثر برنامه‌های ورزشی، نیاز به فراهم آوردن شرایط و امکانات خاصی است که یکی از مهم‌ترین این شرایط، ایجاد و بهره‌برداری بهینه از اماکن و تأسیسات ورزشی و همچنین فراهم کردن تسهیلات لازم برای دسترسی آسان افراد به این فضاها می‌باشد (اوکانر^۳ و همکاران، ۲۰۲۴). توسعه و تجهیز مجموعه‌های ورزشی، افزایش تعداد مجموعه‌های چندمنظوره، و طراحی فضاهای ورزشی متناسب با نیازهای گروه‌های مختلف جامعه از جمله اقدامات ضروری در افزایش نرخ مشارکت ورزشی محسوب می‌شوند (چین و لیو^۴، ۲۰۲۲). فرهنگ‌سازی و ترویج سبک زندگی فعال از طریق آموزش‌های عمومی، رسانه‌های جمعی و برنامه‌های اجتماعی، نقش مهمی در تدوین سیاست‌های حمایتی و ایجاد انگیزه برای مشارکت ورزشی دارد (شهبازی و همکاران، ۱۴۰۳). مشارکت ورزشی نقش حیاتی در بهبود سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی افراد دارد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که حضور در فعالیت‌های ورزشی می‌تواند مزایای قابل‌توجهی ایجاد کند (هوفمن^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). ورزش موجب بهبود سلامت روانی در بزرگسالان شده و از طریق کاهش اضطراب و افسردگی و تقویت تعاملات اجتماعی، کیفیت زندگی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، پژوهش‌ها اهمیت ورزش را در بهبود تعاملات اجتماعی و انسجام جامعه نشان داده‌اند، به‌طوری‌که افراد ورزشکار مهارت‌های ارتباطی بهتری دارند و بیش‌تر در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت می‌کنند (ایموندز^۶ و همکاران، ۲۰۲۴).

در زمینه پژوهش حاضر می‌توان به چند مورد از پیشینه پژوهش‌های مرتبط اشاره کرد: خدادادی و همکاران (۱۴۰۳)، در پژوهشی با عنوان "شناسایی عوامل مؤثر بر طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز" به این نتیجه دست یافتند، طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز مستلزم توجه به مجموعه‌ای از عوامل زیست‌محیطی، فنی، اقتصادی و مدیریتی است. از جمله مهم‌ترین این عوامل می‌توان به استفاده از فناوری‌های نوین برای کاهش مصرف انرژی، بهره‌گیری از مصالح ساختمانی پایدار، طراحی بر اساس اصول معماری سبز و اجرای استانداردهای زیست‌محیطی اشاره کرد. همچنین، حمایت‌های قانونی و سیاست‌گذاری‌های مناسب نقش مهمی در ترویج و توسعه این اماکن دارند. امیرحسینی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان "واکاوی نقش مسائل اجتماعی و فرهنگی در توسعه به‌کارگیری انرژی سبز

¹t Marcen

². Chen & Liu

³. oooo nnor

⁴. Eather

⁵. Hoffmann

⁶. Emmonds

در اماکن ورزشی" به این نتیجه دست یافتند، پذیرش و استفاده از انرژی سبز در اماکن ورزشی به میزان آگاهی و نگرش مثبت جامعه نسبت به مسائل زیست محیطی وابسته است. فرهنگ سازی، آموزش و مشارکت اجتماعی تأثیر بسزایی در افزایش استفاده از منابع انرژی پایدار دارند. همچنین، حمایت های دولتی، تشویق سرمایه گذاران و گنجاندن اصول پایداری در سیاست های توسعه ورزشی می تواند به گسترش بهره گیری از انرژی های تجدیدپذیر در اماکن ورزشی کمک کند. کوزما و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی با عنوان "نقش تأسیسات ورزشی در احیای فضاهای سبز شهری" به این نتیجه دست یافتند که تأسیسات ورزشی می توانند نقش مهمی در توسعه و بازآفرینی فضاهای سبز شهری ایفا کنند. احداث و بهسازی مجموعه های ورزشی در مناطق شهری نه تنها به افزایش سرانه فضای سبز کمک می کند، بلکه موجب ارتقای کیفیت زندگی شهروندان، بهبود شرایط زیست محیطی و توسعه پایدار شهری نیز می شود. علاوه بر این، برنامه ریزی صحیح و استفاده از اصول معماری پایدار در طراحی این تأسیسات می تواند به کاهش اثرات منفی زیست محیطی، بهینه سازی مصرف انرژی و ایجاد تعادل بین توسعه شهری و حفظ منابع طبیعی منجر شود. مواکاسانگولا^۱ (۲۰۲۳)، در تحقیقی با عنوان "ارزیابی مشارکت جامعه در موفقیت طرح های آموزشی ورزش روستایی"، به این نتیجه رسید که مشارکت جامعه در طرح های آموزشی ورزش روستایی تا حد زیادی توسط رهبران محلی تقویت می شود. اوکانر و همکاران (۲۰۲۴)، در پژوهشی با عنوان "بازنگری در طبقه بندی بازی ها و ورزش ها در آموزش تربیت بدنی: پاسخی به تغییرات در ورزش و مشارکت" به این نتیجه دست یافتند که طبقه بندی سنتی بازی ها و ورزش ها در آموزش تربیت بدنی دیگر پاسخگوی نیازهای امروزی دانش آموزان و تغییرات گسترده در نحوه مشارکت ورزشی نیست و باید مدل های جدیدی برای طبقه بندی ورزش ها اتخاذ شود که منعطف تر بوده و نیازهای متنوع دانش آموزان را پوشش دهد. رویکردهای آموزش تربیت بدنی باید با تغییرات سریع در حوزه ورزش و فعالیت بدنی همگام شوند تا بتوانند فرصت های مشارکت را برای گروه های مختلف جامعه افزایش دهند؛ در این راستا، در نظر گرفتن اهداف زیست محیطی در فرآیند مشارکت ورزشی می تواند موجب کاهش مصرف منابع و افزایش مشارکت در مجموعه های ورزشی شود.

استفاده گسترده از فناوری اطلاعات در مجموعه های ورزشی با هدف ارائه خدمات مطلوب تر به کاربران، نه تنها در مدت حضور آن ها در مجموعه، بلکه پیش و پس از مراجعه، از اهمیت زیادی برخوردار است (بی شیانگ و همکاران، ۲۰۱۹). در آینده، اقدامات چشم گیری در راستای بهینه سازی مصرف انرژی در این اماکن صورت خواهد گرفت. حتی در شرایط کنونی نیز بسیاری از مجموعه های ورزشی مدرن از سیستم های تولید سرمایش و گرمایش مبتنی بر انرژی های تجدیدپذیر بهره می برند (گودرزی و همکاران، ۱۴۰۰). عوامل محیطی نقش مهمی در میزان مشارکت

¹. Mwakasangula

ورزشی افراد ایفا می‌کنند. زیرساخت‌های مناسب ورزشی، دسترسی آسان به مجموعه‌های ورزشی، کیفیت فضای سبز و امکانات جانبی، همگی تأثیر مستقیمی بر میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی دارند (موکاسانگولا، ۲۰۲۳). در جوامع مدرن، مجموعه‌های ورزشی سبز نه تنها نقش بسزایی در ایجاد پیوند میان مردم و ورزش ایفا می‌کنند، بلکه از طریق بهبود شرایط محیطی، زمینه را برای افزایش مشارکت ورزشی فراهم می‌سازند (هایام و وادا، ۲۰۲۴). طراحی، ساخت، بازسازی و مدیریت این اماکن باید به شیوه‌ای انجام شود که علاوه بر افزایش بهره‌وری انرژی در طولانی مدت، جذابیت لازم را برای ترغیب افراد به حضور در فعالیت‌های ورزشی داشته باشد (اختیاری و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین، شرایط اقلیمی و آب‌وهوایی منطقه و سیاست‌های شهری در توسعه فضاهای ورزشی، همگی عواملی هستند که می‌توانند بر میزان مشارکت ورزشی اثرگذار باشند (بیسواس و روی، ۲۰۱۵). به عنوان مثال، طراحی مجموعه‌های ورزشی سازگار با شرایط اقلیمی منطقه می‌تواند استفاده از این فضاها را در طول سال تسهیل کند (کبودانی و همکاران، ۱۴۰۰). علاوه بر این، برنامه‌ریزی شهری مناسب، ایجاد مسیرهای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری ایمن و افزایش سرانه فضای سبز در کنار مجموعه‌های ورزشی می‌تواند انگیزه افراد را برای انجام فعالیت‌های ورزشی تقویت کند (کوزما و همکاران، ۲۰۲۲). بر این اساس توسعه پایدار مجموعه‌های ورزشی با در نظر گرفتن عوامل محیطی می‌تواند نقش مؤثری در افزایش سطح مشارکت ورزشی افراد و ارتقای سلامت جامعه داشته باشد. با توجه به اهمیت پژوهش حاضر، محقق قصد دارد، به شناسایی عوامل مؤثر بر نقش عوامل محیطی نیاز بر میزان مشارکت ورزشی بپردازد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر، کاربردی از نوع پژوهش‌های کیفی با روش تحلیل تماتیک است. جامعه آماری پژوهش شامل، اساتید جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، اساتید برنامه‌ریزی توسعه شهری، اساتید علوم ورزشی، پژوهشگران دکتری علوم ورزشی و برنامه‌ریزی شهری بودند و نمونه آماری از بین اعضای جامعه با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۵ نفر از متخصصان پژوهش که تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت، مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته با نمونه‌های آماری با هماهنگی و زمان‌بندی قبلی انجام شد. پس از پایان هر مصاحبه، مصاحبه‌ها به طور کامل روی کاغذ پیاده‌سازی و کدگذاری اولیه داده‌ها برای استخراج مفاهیم اولیه انجام شد. در پژوهش حاضر با ۱۵ نفر مصاحبه انجام شد که از مصاحبه دهم به بعد، تکرار در

¹. Higham & Vada

². Biswas & Roy

اطلاعات دریافتی مشاهده گردید و از مصاحبه سیزدهم به بعد داده‌ها کاملاً تکراری و به اشباع نظری رسید اما برای اطمینان تا مصاحبه‌ها تا نفر پانزدهم ادامه یافت. روایی پژوهش توسط متخصصان مربوطه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و پایایی پژوهش با استفاده از روش توافق درون موضوعی از میان مصاحبه‌های انجام گرفته چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شده و هر کدام از آن‌ها در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص دوباره کدگذاری شدند؛ سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه و از طریق میزان توافقات و عدم توافقات موجود در دو مرحله کدگذاری، شاخص ثبات برای آن پژوهش محاسبه گردید. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی با هم مشابه هستند با عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شدند؛ سپس محقق به همراه همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود. همان طور که در جدول شماره (۱) نشان می‌دهد، تعداد کل کدهای ثبت شده توسط هر دو نفر (محقق و فرد همکاری کننده) برابر با ۴۹، تعداد کل توافقات بین این کدها ۲۱ و تعداد کل عدم توافقات بین این کدها ۱۰ هست؛ بر این اساس پایایی بین دو کدگذار با استفاده از فرمول ذکر شده ۸۶ درصد است؛ بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است.

$$100\% = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 2}{\text{تعداد کل کدها}} = \text{درصد توافق درون موضوعی}$$

جدول ۱. میزان درصد پایایی از طریق روش کدگذاری مجدد

کد مصاحبه‌شونده	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد توافق درون موضوعی
۲	۱۷	۷	۳	۸۲٪
۴	۱۲	۵	۲	۸۳٪
۷	۲۰	۹	۵	۹۰٪
کل	۴۹	۲۱	۱۰	۸۶٪

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل تماتیک استفاده شد. در این پژوهش از دو مرحله استفاده گردید. مرحله نخست شامل روش کدگذاری باز، برای مفهوم‌سازی داده‌ها، شکل‌دهی مقوله‌ها و ویژگی‌های آن‌ها و در مرحله بعد، فرایند کدگذاری محوری برای فرایند تبدیل مفاهیم به مؤلفه‌ها انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۲) یافته‌های توصیفی در خصوص ویژگی‌های جمعیت شناختی پژوهش حاضر را نشان می‌دهد:

جدول ۲. فراوانی مشارکت کنندگان پژوهش

مشارکت کنندگان پژوهش	فراوانی	درصد فراوانی
اساتید جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	۲	۱۳/۳۳٪
اساتید برنامه‌ریزی توسعه شهری	۴	۲۶/۶۷٪
اساتید علوم ورزشی	۵	۳۳/۳۳٪
پژوهشگران دکتری علوم ورزشی و برنامه‌ریزی شهری	۴	۲۶/۶۷٪
جمع	۱۵	۱۰۰

جدول شماره (۳) دو نمونه از مصاحبه‌های پژوهش همراه با کدگذاری اولیه تحلیل تماتیک را نشان می‌دهد:

جدول ۳. کدگذاری اولیه تحلیل تماتیک به همراه مصاحبه

متن مصاحبه	کدگذاری اولیه
مصاحبه اول:	توسعه و بهره‌گیری از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر در مجموعه‌های ورزشی
در راستای توسعه پایدار مجموعه‌های ورزشی، بهره‌گیری از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر نقش مهمی در کاهش مصرف انرژی و حفظ محیط‌زیست دارد.	استفاده از انرژی خورشیدی، بادی و سایر منابع تجدیدپذیر در استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی
بهبودسازی و اصلاح الگوی مصرف انرژی در تأسیسات ورزشی از طریق استفاده از راهکارهای هوشمند در تأمین روشنایی، سرمایش و گرمایش با انرژی‌های پاک می‌تواند تأثیر بسزایی در کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری داشته باشد.	استفاده از تجهیزات کم‌مصرف و بهینه برای تمرینات ورزشی
مجموعه‌های ورزشی با استفاده از مصالح ساختمانی استاندارد که قابلیت کاهش مصرف انرژی را دارند، به همراه بهره‌گیری از انرژی خورشیدی، بادی و سایر منابع تجدیدپذیر در استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی، از مهم‌ترین اقدامات در این زمینه است.	سازگاری طراحی باشگاه‌های ورزشی با شرایط محیطی به کارگیری مصالح ساختمانی مناسب جهت کاهش آلودگی صوتی در مجموعه‌های ورزشی
همچنین، استفاده از تجهیزات کم‌مصرف و بهینه برای تمرینات ورزشی به	

ایجاد دسترسی آسان از مراکز جمعیتی به مجموعه‌های ورزشی	- کاهش اتلاف انرژی کمک می‌کند؛ از سوی دیگر، طراحی باشگاه‌های ورزشی باید متناسب با شرایط محیطی منطقه باشد و از مصالحی استفاده شود که آلودگی صوتی را کاهش دهد. علاوه بر این، ایجاد دسترسی آسان از مراکز جمعیتی به مجموعه‌های ورزشی و توجه به شرایط جغرافیایی در مکان‌یابی این مجموعه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بررسی ویژگی‌های جمعیتی و محیطی در طراحی مجموعه‌های ورزشی نیز می‌تواند به بهبود خدمات و افزایش میزان مشارکت ورزشی کمک کند.
توجه به شرایط جغرافیایی در مکان‌یابی مجموعه‌های ورزشی	
بررسی ویژگی‌های جمعیتی و محیطی مجموعه‌های ورزشی	
وضع و اجرای قوانین و مقررات برای حفاظت از محیط‌زیست و کاهش آلودگی در مجموعه‌های ورزشی	مصاحبه دوم: یکی از مهم‌ترین اقدامات، وضع و اجرای قوانین و مقرراتی است که از محیط‌زیست در فضاهای ورزشی محافظت کند و آلودگی را کاهش دهد. به عنوان مثال، استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا می‌تواند به مدیریت بهینه مصرف انرژی و کاهش اتلاف منابع کمک کند. همچنین، طراحی مجموعه‌های ورزشی بر اساس اصول معماری سبز و بهره‌گیری از مواد بازیافتی باعث کاهش مصرف منابع طبیعی و ایجاد فضاهای پایدار خواهد شد. یکی از راه‌های مؤثر، ترویج حمل‌ونقل پایدار مانند دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی برای دسترسی به فضاهای ورزشی است. این کار نه تنها باعث کاهش آلاینده‌های زیست‌محیطی می‌شود، بلکه مشارکت ورزشی افراد را نیز افزایش می‌دهد. از طرفی، ایجاد سازوکارهای مؤثر برای جمع‌آوری و بازیافت پسماندهای تولید شده در فضاهای ورزشی باعث حفظ محیط‌زیست و بهبود کیفیت این مکان‌ها خواهد شد. تعیین استانداردهای زیست‌محیطی برای برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی بسیار ضروری است. نظارت بر اجرای این استانداردها باعث می‌شود که رویدادها با کم‌ترین آسیب به محیط‌زیست برگزار شوند. ورزش یک زبان مشترک بین ملت‌هاست و می‌تواند به عنوان ابزاری برای کاهش تنش‌های سیاسی استفاده شود. طراحی و اجرای برنامه‌های ورزشی بین ملت‌ها باعث افزایش تعاملات بین کشورها شده و زمینه‌ای برای گفتگو و همکاری‌های بین‌المللی فراهم می‌کند. تاریخ نشان داده است که برگزاری مسابقات ورزشی، از جمله المپیک و جام جهانی، در برخی موارد به بهبود روابط دیپلماتیک بین کشورها کمک کرده است.
قابلیت کاهش مصرف انرژی در مجموعه‌های ورزشی	
استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا برای مدیریت بهینه مصرف انرژی در ورزش	
ترویج استفاده از حمل‌ونقل پایدار مانند دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی برای افزایش مشارکت ورزشی با رویکرد زیست‌محیطی	
طراحی مجموعه‌های ورزشی با اصول معماری سبز، استفاده از مواد بازیافتی و کاهش مصرف منابع طبیعی	
ایجاد سازوکارهای مؤثر برای جمع‌آوری و بازیافت پسماندهای تولید شده در فضاهای ورزشی	
تعیین استانداردهای زیست‌محیطی برای برگزاری رویدادهای ورزشی و نظارت بر اجرای آن‌ها	
استفاده از ظرفیت ورزش در بهبود روابط کشورها و کاهش تنش‌های سیاسی	
طراحی و اجرای برنامه‌های ورزشی بین ملت‌ها به منظور افزایش تعاملات بین کشورها	

بعد ارائه مصاحبه‌های صورت گرفته از متخصصین کدبندی اطلاعات مستخرج از مصاحبه‌ها به دست آمد. جدول شماره (۴) نتایج اطلاعات مربوط به عوامل مؤثر بر نقش عوامل محیط نیاز بر میزان مشارکت ورزشی را نشان می‌دهد:

جدول ۴. مضامین مربوط به نقش عوامل محیط نیاز بر میزان مشارکت ورزشی

مقوله	مقهرم	کد اولیه	فراوانی کدها
عوامل زیست محیطی	مدیریت مصرف انرژی	- توسعه و بهره‌گیری از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر در مجموعه‌های ورزشی	۶
		- بهینه‌سازی و اصلاح الگوی مصرف انرژی در تأسیسات و تجهیزات ورزشی	۵
		- به‌کارگیری راهکارهای هوشمند برای تأمین روشنایی، سرمایش و گرمایش با انرژی‌های پاک	۲
		- استفاده از سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی استاندارد و کم‌مصرف	۷
		- مدیریت بهینه پسماند و بازیافت با رویکرد کاهش مصرف انرژی	۴
		- طراحی و استفاده از مصالح ساختمانی استاندارد با قابلیت کاهش مصرف انرژی در مجموعه‌های ورزشی	۳
		- بهبود زیرساخت‌های شبکه فاضلاب با هدف کاهش مصرف انرژی در تصفیه و انتقال آب در مجموعه‌های ورزشی	۲
		- استفاده از لامپ‌های کم مصرف، سیستم‌های گرمایش و سرمایش هوشمند و دستگاه‌های ورزشی با مصرف انرژی بهینه	۴
		- استفاده از انرژی خورشیدی، بادی و سایر منابع تجدیدپذیر در استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی	۳
		- استفاده از تجهیزات کم‌مصرف و بهینه برای تمرینات ورزشی (مانند تردمیل‌ها و دوچرخه‌های ثابت با قابلیت تولید انرژی)	
	شرایط محیطی	- تنظیم دما و تهویه متناسب با شرایط محیطی و نیاز ورزشکاران	۲
		- سازگاری طراحی باشگاه‌های ورزشی با شرایط محیطی منطقه	۴
		- به‌کارگیری مصالح ساختمانی مناسب جهت کاهش آلودگی صوتی در مجموعه‌های ورزشی	۲
		- ایجاد دسترسی آسان از مراکز جمعیتی به مجموعه‌های ورزشی	۷
		- توجه به شرایط جغرافیایی در مکان‌یابی مجموعه‌های ورزشی	۴
معماری سبز		- بررسی ویژگی‌های جمعیتی و محیطی مجموعه‌های ورزشی	۵
		- احداث زمین‌های ورزشی در پارک‌ها و محیط‌های طبیعی در افزایش تمایل افراد به انجام فعالیت‌های ورزشی	۴
		- طراحی فضاهای چندمنظوره مانند مسیرهای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و فضاهای یوگا در دل طبیعت	۳
			۵

۲	به کارگیری مصالح بازیافتی در ساخت مجموعه‌های ورزشی	۲
۳	استفاده از سیستم‌های بازیافت آب باران و تجهیزات کم‌مصرف برای نگهداری زمین‌های ورزشی و استخرها.	۳
۲	بهره‌گیری از مصالح سازگار با محیط زیست و بهینه‌سازی تهویه و نورپردازی طبیعی در سالن‌های ورزشی.	۲
۵	ایجاد دیوارهای سبز و کاشت درختان برای کاهش سروصدا و بهبود تجربه ورزشکاران.	۵
۶	کاهش گرمایش شهری با توسعه فضای سبز و ایجاد محیطی آرام و مناسب برای تمرینات ورزشی.	۶
	برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی با رویکرد حفاظت از محیط زیست، جذب مشارکت عمومی	
۳	استفاده از مطالعات علمی، کتاب‌ها، مقالات و ویدئوهای تخصصی درباره پایداری محیط‌زیست در ورزش.	۳
۶	برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان، ورزشکاران و تماشاگران درباره مسائل زیست‌محیطی	۶
۴	اجرای برنامه‌های کاهش، بازیافت و استفاده مجدد از مواد مصرفی در مجموعه‌های ورزشی	۴
۵	ساخت و تجهیز مجموعه‌های ورزشی بر اساس اصول معماری سبز و کاهش عوامل آلاینده‌های محیط‌زیست	۵
۳	برگزاری برنامه‌های آگاهی‌بخشی، تشویق به رفتارهای زیست‌محیطی و مشارکت ورزشکاران در پروژه‌های محیط‌زیستی.	۳
۲	استفاده از نرم‌افزارها و سیستم‌های هوشمند برای مدیریت پایدار انرژی و منابع.	۲
۷	بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال برای آموزش و اطلاع‌رسانی در مورد محیط‌زیست.	۷
۲	انجام ممیزی‌های محیطی و بررسی مداوم تأثیر فعالیت‌های ورزشی بر محیط‌زیست	۲
۲	اجرای استانداردهای زیست‌محیطی در طراحی و بهره‌برداری از مجموعه‌های ورزشی.	۲
۴	استفاده از ناظران با تجربه و متخصص و با دانش در حوزه آشنایی با مسائل زیست‌محیطی	۴
۲		۲

الزامات
زیست‌محیطی

۵	نظارت درست روی مبحث ۱۹ مقررات ملی ساخت مجموعه‌های ورزشی		
۳	نظارت بر رعایت قوانین محیط‌زیستی در مدیریت باشگاه‌ها و ورزشگاه‌ها.		
	اجرای برنامه‌های بهبود عملکرد محیط‌زیستی بر اساس ارزیابی‌های دوره‌ای در مجموعه‌های ورزشی		
۳	استفاده از مدیران و مربیان متخصص برای برنامه‌ریزی و توسعه مشارکت ورزشی	همکاری و مشارکت	
۴	همکاری بین مدارس، دانشگاه‌ها و باشگاه‌ها در افزایش فرصت‌های ورزشی	نیروی انسانی	
۲	برنامه‌ریزی رویدادهای مشترک برای تشویق افراد به شرکت در فعالیت‌های ورزشی از طریق برنامه‌های متنوع		
۲	آشنایی کامل مدیران با قوانین و مقررات به منظور بهبود شرایط و گسترش مشارکت در ورزش		
۵	ترویج فرهنگ ورزش از طریق رسانه‌ها و آموزش‌های عمومی	عوامل مدیریتی و سیاست‌گذاری	
۳	افزایش آگاهی درباره فواید ورزش برای سلامتی و سبک زندگی فعال	آموزش و آگاه‌سازی	
۴	بهره‌گیری از اپلیکیشن‌ها و پلتفرم‌های دیجیتال برای تبلیغ و آگاه‌بخشی فعالیت‌های ورزشی در بین عموم مردم		
۶	سیاست‌های حمایتی وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون‌ها و شهرداری‌ها	حمایت نهادهای دولتی و سازمان‌های ورزشی	
۴	تخصیص بودجه و ارائه تسهیلات برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی		
۲	ارائه تخفیف‌ها و حمایت‌های مالی برای ثبت‌نام در باشگاه‌های ورزشی		
۳	اختصاص جوایز و امتیازات برای شرکت‌کنندگان فعال در رقابت‌های ورزشی		
۵	برگزاری رویدادهای ورزشی محلی و مسابقات دوستانه برای تشویق تعامل اجتماعی		
۷	ترویج فرهنگ عمومی نسبت به اهمیت ورزش در جامعه	عوامل توسعه	
۶	معرفی فرهنگ، آداب و رسوم محلی از طریق فعالیت‌های ورزشی و رویدادهای فرهنگی	توسعه اجتماعی و فرهنگی	پایدار
۵	توجه به تنوع سلاقی و علاقه‌مندی‌های عموم مردم در برنامه‌های ورزشی		
۴	اجرای برنامه‌ها و کمپین‌های آموزشی برای افزایش آگاهی درباره نقش ورزش در توسعه اجتماعی		

۳	فراهم کردن فرصت‌هایی برای ایجاد خاطرات ارزشمند از طریق مشارکت در رویدادهای ورزشی	
۴	توسعه امکانات فرهنگی و ورزشی همچون موزه‌های ورزشی، مراکز فرهنگی و اماکن تفریحی برای تقویت پیوندهای اجتماعی	
۳	برگزاری برنامه‌های فرهنگی مناسب برای مدیران، مربیان، ورزشکاران و کارکنان مجموعه‌های ورزشی درباره حفظ محیط‌زیست در ورزش	
۶	توسعه و بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل توسعه شهری برای افزایش فرصت‌های دسترسی به مجموعه‌های ورزشی	
۵	توسعه کسب‌وکارهای مرتبط با خدمات ورزشی در ایجاد فرصت‌های شغلی	
۳	طراحی و ارائه بسته‌های متنوع ورزشی، شامل برنامه‌های تفریحی، آموزشی و حرفه‌ای برای افزایش درآمدزایی	
۴	تأسیس صندوق‌ها و نهادهای حمایتی برای سرمایه‌گذاران در حوزه ورزش	توسعه اقتصادی
۵	برندسازی و تبلیغ قابلیت‌های ورزشی کشور در سطح بین‌المللی برای جذب حامیان و سرمایه‌گذاران ورزشی	
۳	سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های پایدار، مانند استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر در تأسیسات ورزشی	
	اختصاص منابع مالی به پروژه‌های احیای اکوسیستم‌های طبیعی و افزایش فضای سبز در مجموعه‌های ورزشی	
۳	وضع و اجرای قوانین و مقررات برای حفاظت از محیط‌زیست و کاهش آلودگی در مجموعه‌های ورزشی	
۴	استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا برای مدیریت بهینه مصرف انرژی در ورزش	
۷	ترویج استفاده از حمل‌ونقل پایدار مانند دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی برای افزایش مشارکت ورزشی با رویکرد زیست‌محیطی	توسعه زیست‌محیطی
۶	طراحی مجموعه‌های ورزشی با اصول معماری سبز، استفاده از مواد بازیافتی و کاهش مصرف منابع طبیعی	
۳	ایجاد سازوکارهای مؤثر برای جمع‌آوری و بازیافت پسماندهای تولید شده در فضاهای ورزشی	
۵	تعیین استانداردهای زیست‌محیطی برای برگزاری رویدادهای ورزشی و نظارت بر اجرای آن‌ها	

۴	- بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های آنلاین برای تقویت نقش ورزش در تعاملات سیاسی و بین‌المللی
۳	- ایجاد زیرساخت‌های لازم برای میزبانی مسابقات بین‌المللی به‌منظور تقویت جایگاه سیاسی کشور در عرصه جهانی
۶	- توسعه سیاسی استفاده از ظرفیت ورزش در بهبود روابط کشورها و کاهش تنش‌های سیاسی
۳	- طراحی و اجرای برنامه‌های ورزشی بین ملت‌ها به‌منظور افزایش تعاملات بین کشورها

نتایج نهایی پژوهش نشان داد؛ مضامین مربوط به نقش عوامل محیط نیاز بر میزان مشارکت ورزشی در قالب ۷۳ تا کد اولیه، ۱۲ تا مفهوم و ۴ تا مقوله متمرکز تبدیل شدند که این مضامین سازمان دهنده شامل عوامل زیست‌محیطی، الزامات زیست‌محیطی، عوامل مدیریتی و سیاست‌گذاری و عوامل توسعه پایدار هستند. شکل شماره (۱) شبکه تحلیل تماتیک پژوهش حاضر را نشان می‌دهد:

شکل ۱. شبکه تحلیل تماتیک

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نهایی پژوهش نشان داد؛ مضامین مربوط به نقش عوامل محیط نیاز بر میزان مشارکت ورزشی مضامین شامل چهار عامل سازمان دهنده عوامل زیست‌محیطی، الزامات زیست‌محیطی، عوامل مدیریتی و سیاست‌گذاری و عوامل توسعه پایدار بودند. مدیریت صحیح عوامل محیطی در ورزش نقش اساسی در افزایش میزان مشارکت ورزشی ایفا می‌کند. ایجاد زیرساخت‌های مناسب، طراحی فضاهای ورزشی سازگار با محیط و تأمین نیازهای اساسی ورزشکاران، از جمله اقداماتی است که می‌تواند شرایط بهینه‌ای برای حضور فعال‌تر افراد در فعالیت‌های ورزشی فراهم کند. بهینه‌سازی فضاهای ورزشی از طریق طراحی کارآمد، بهبود امکانات و دسترسی آسان، نه تنها میزان مشارکت را افزایش می‌دهد، بلکه تجربه ورزشی را بهبود می‌بخشد و انگیزه افراد را برای فعالیت‌های ورزشی تقویت می‌کند. علاوه بر این، مدیریت بهینه منابع زیست‌محیطی در فضاهای ورزشی، به ویژه از طریق استفاده از انرژی‌های پاک، طراحی پایدار و بهره‌گیری از تکنولوژی‌های هوشمند، موجب ارتقای کیفیت فضاهای ورزشی می‌شود؛ این اقدامات می‌توانند علاوه بر کاهش هزینه‌های عملیاتی، تأثیر مثبتی بر سلامت جسمی و روانی ورزشکاران داشته باشند. همچنین، فراهم‌سازی محیط‌های ورزشی ایمن، استاندارد و جذاب، نقش مهمی در ایجاد انگیزه و افزایش نرخ مشارکت ورزشی در گروه‌های مختلف جامعه ایفا می‌کند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد، عوامل زیست‌محیطی نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان مشارکت ورزشی دارند و می‌توانند به عنوان یک عامل انگیزشی یا محدودکننده در فعالیت‌های ورزشی عمل کنند. یکی از مهم‌ترین این عوامل، مدیریت مصرف انرژی در مجموعه‌های ورزشی است. توسعه و بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر، بهینه‌سازی مصرف انرژی، و استفاده از فناوری‌های هوشمند در تأسیسات ورزشی نه تنها به کاهش هزینه‌های عملیاتی منجر می‌شود، بلکه باعث افزایش جذابیت این اماکن برای ورزشکاران و علاقه‌مندان به فعالیت‌های ورزشی نیز خواهد شد؛ از سوی دیگر، شرایط محیطی یکی از عوامل کلیدی در تسهیل دسترسی و افزایش میزان مشارکت ورزشی محسوب می‌شود. طراحی مجموعه‌های ورزشی باید با شرایط اقلیمی و محیطی منطقه سازگار باشد و مکان‌یابی این اماکن باید به گونه‌ای انجام شود که دسترسی آسانی برای افراد جامعه فراهم شود؛ در این راستا، توجه به ویژگی‌های جغرافیایی و جمعیتی در طراحی اماکن ورزشی، علاوه بر افزایش مشارکت عمومی، باعث ارتقای کیفیت تجربه ورزشی افراد می‌شود. در این زمینه مصاحبه شونده (P4) بیان می‌کند: "یکی از مشکلات اساسی در جذب افراد به ورزش، نبود زیرساخت‌های مناسب و دسترسی دشوار به اماکن ورزشی است. اگر مجموعه‌های ورزشی در مکان‌هایی قرار گیرند که رفت‌وآمد به آن‌ها آسان باشد، مردم بیشتری تمایل به شرکت در فعالیت‌های ورزشی خواهند داشت." علاوه بر مدیریت مصرف

انرژی و شرایط محیطی، مفهوم معماری سبز نیز نقش مهمی در افزایش مشارکت ورزشی دارد. طراحی فضاهای چندمنظوره، استفاده از مصالح پایدار و گسترش فضای سبز در اطراف مجموعه‌های ورزشی، محیطی دلپذیرتر برای ورزشکاران ایجاد می‌کند (دهقان‌قهرخی و همکاران، ۱۳۹۹). ایجاد مسیرهای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و فضاهای طبیعی برای تمرینات یوگا و سایر فعالیت‌های بدنی، می‌تواند تعامل افراد با محیط ورزشی را افزایش داده و انگیزه افراد را برای حضور در این فضاها تقویت کند (ایموندز و همکاران، ۲۰۲۴). طراحی فضاهای چندمنظوره در محیط‌های طبیعی مانند مسیرهای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و فضاهای یوگا، موجب افزایش انگیزه افراد برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی می‌شود. در این راستا، مصاحبه‌شونده (P7) اشاره می‌کند: "زمانی که یک محیط ورزشی از نظر زیبایی بصری و امکانات رفاهی در سطح مطلوبی باشد، افراد بیش‌تری به طور مستمر در آن فعالیت خواهند داشت". بر اساس نتایج این بخش از پژوهش، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران و مدیران ورزشی در راستای افزایش مشارکت ورزشی، به توسعه زیرساخت‌های پایدار و سازگار با محیط‌زیست توجه ویژه‌ای داشته باشند. استفاده از فناوری‌های نوین، رعایت استانداردهای زیست‌محیطی در طراحی و مدیریت اماکن ورزشی و ایجاد فضاهای ورزشی سبز می‌تواند گام‌های مؤثری در بهبود سطح مشارکت ورزشی جامعه بردارد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد، الزامات زیست‌محیطی در میزان مشارکت ورزشی افراد نقش مؤثری ایفا می‌کنند. یکی از مهم‌ترین این عوامل، دانش زیست‌محیطی است که از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخشی، می‌تواند تأثیر مثبتی بر رفتارهای ورزشی افراد داشته باشد. اجرای برنامه‌های کاهش، بازیافت و استفاده مجدد از مواد مصرفی در مجموعه‌های ورزشی، علاوه بر کاهش اثرات منفی بر محیط‌زیست، موجب افزایش حس مسئولیت‌پذیری ورزشکاران و سایر کاربران این فضاها می‌شود. همچنین، بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال برای آموزش و اطلاع‌رسانی در مورد اهمیت حفاظت از محیط‌زیست می‌تواند آگاهی عمومی را افزایش داده و به ایجاد فرهنگ مشارکت در فعالیت‌های ورزشی پایدار کمک کند. در این زمینه مصاحبه‌شونده (P5) بیان می‌کند: "آموزش صحیح و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای مدیریت پسماند و بازیافت در اماکن ورزشی، باعث افزایش انگیزه ورزشکاران برای حفظ محیط‌زیست و مشارکت در برنامه‌های ورزشی پایدار می‌شود". علاوه بر دانش زیست‌محیطی، اعتبار زیست‌محیطی مجموعه‌های ورزشی نیز تأثیر قابل توجهی بر میزان مشارکت ورزشی دارد. انجام ممیزی‌های محیطی، بررسی تأثیر فعالیت‌های ورزشی بر محیط و اجرای استانداردهای زیست‌محیطی در طراحی و بهره‌برداری از این اماکن می‌تواند اعتماد عمومی را افزایش دهد و زمینه را برای جذب بیشتر ورزشکاران فراهم کند (هایام و وادا، ۲۰۲۴). استفاده از ناظران متخصص در حوزه محیط‌زیست و اجرای برنامه‌های بهبود عملکرد محیط‌زیستی بر اساس ارزیابی‌های دوره‌ای، موجب ارتقای کیفیت خدمات ورزشی و افزایش انگیزه برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی

می‌شود. در این زمینه مصاحبه شونده (P2) بیان می‌کند: "وجود استانداردهای زیست‌محیطی در باشگاه‌ها و مجموعه‌های ورزشی نه تنها به افزایش کیفیت خدمات کمک می‌کند، بلکه علاقه‌مندی افراد را به شرکت در فعالیت‌های ورزشی بیشتر کرده و موجب جلب اعتماد عمومی می‌شود". به‌طور کلی، یافته‌های این بخش از پژوهش نشان می‌دهد که توجه به الزامات زیست‌محیطی، از طریق بهبود دانش و اعتبار زیست‌محیطی مجموعه‌های ورزشی، می‌تواند به افزایش میزان مشارکت ورزشی کمک کند؛ بنابراین، سیاست‌گذاران و مدیران ورزشی باید با اجرای برنامه‌های آگاهی‌بخشی، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و رعایت استانداردهای زیست‌محیطی، شرایطی را فراهم کنند که افراد با اطمینان و انگیزه بیشتری در فعالیت‌های ورزشی شرکت کنند. این اقدامات، علاوه بر ارتقای سطح سلامت عمومی و توسعه ورزش همگانی، موجب حفظ محیط‌زیست و ایجاد زیرساخت‌های پایدار برای نسل‌های آینده خواهد شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد، عوامل مدیریتی و سیاست‌گذاری نقش حیاتی و تعیین‌کننده‌ای در میزان مشارکت ورزشی افراد دارند. یکی از این عوامل، همکاری و مشارکت نیروی انسانی است. استفاده از مدیران و مربیان متخصص برای برنامه‌ریزی و توسعه مشارکت ورزشی می‌تواند نقش مؤثری در جذب افراد به فعالیت‌های ورزشی داشته باشد. مدیران با آشنایی کامل به قوانین و مقررات، می‌توانند شرایط مطلوب‌تری برای گسترش مشارکت ورزشی فراهم کنند. همچنین، همکاری میان مدارس، دانشگاه‌ها و باشگاه‌ها در افزایش فرصت‌های ورزشی برای نوجوانان و جوانان، از جمله اقداماتی است که می‌تواند به گسترش ورزش همگانی و افزایش مشارکت در فعالیت‌های ورزشی کمک کند. در این زمینه مصاحبه شونده (P3) بیان می‌کند: "همکاری میان نهادهای آموزشی و ورزشی می‌تواند فرصتی عالی برای معرفی ورزش به نسل جوان و ترغیب آنان به شرکت در برنامه‌های ورزشی باشد". آموزش و آگاه‌سازی از دیگر عوامل مؤثر در افزایش مشارکت ورزشی است. ترویج فرهنگ ورزش از طریق رسانه‌ها و آموزش‌های عمومی می‌تواند آگاهی افراد را درباره فواید ورزش برای سلامتی و سبک زندگی فعال افزایش دهد. بهره‌گیری از اپلیکیشن‌ها و پلتفرم‌های دیجیتال برای تبلیغ و آگاه‌سازی فعالیت‌های ورزشی، به‌ویژه در دوره‌های اخیر که دیجیتال‌سازی در همه زمینه‌ها گسترش یافته است، می‌تواند به تسهیل دسترسی به اطلاعات و ایجاد انگیزه برای مشارکت در ورزش کمک کند. به‌ویژه، هنگامی که این پلتفرم‌ها امکان ارائه مشاوره‌های ورزشی، پیگیری عملکرد و ارتباط با دیگران را فراهم کنند، مشارکت افراد را تقویت می‌کند. مصاحبه شونده (P1) اشاره می‌کند: "استفاده از ابزارهای دیجیتال و رسانه‌های اجتماعی می‌تواند به ایجاد انگیزه در افراد و ترغیب آنان به فعالیت‌های ورزشی کمک کند". همچنین، حمایت نهادهای دولتی و سازمان‌های ورزشی از دیگر ارکان مهم در مشارکت ورزشی است. سیاست‌های حمایتی وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون‌ها و شهرداری‌ها می‌تواند زیرساخت‌های لازم را برای گسترش ورزش فراهم کند. تخصیص بودجه و ارائه تسهیلات برای توسعه

زیر ساخت‌های ورزشی، به‌ویژه در مناطق کمتر برخوردار، به افزایش دسترسی و ترغیب مردم به ورزش کمک خواهد کرد. اختصاص جوایز و امتیازات برای شرکت‌کنندگان فعال در رقابت‌های ورزشی نه تنها موجب تشویق افراد به شرکت در مسابقات می‌شود، بلکه انگیزه بیشتری برای استمرار در فعالیت‌های ورزشی فراهم خواهد کرد (ادر و همکاران، ۲۰۲۳). بر اساس نتایج این بخش از پژوهش، پیشنهاد می‌شود، سیاست‌گذاران و مدیران ورزشی باید با برنامه‌ریزی‌های دقیق و حمایت‌های مستمر، زمینه‌های مناسب را برای مشارکت بیش‌تر افراد در فعالیت‌های ورزشی فراهم کنند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد، عوامل توسعه پایدار به‌طور مستقیم بر مشارکت ورزشی افراد تأثیرگذارند و می‌توانند در گسترش و ارتقای فعالیت‌های ورزشی نقش مهمی ایفا کنند. یکی از این عوامل، توسعه اجتماعی و فرهنگی است. برگزاری رویدادهای ورزشی محلی و مسابقات دوستانه، علاوه بر ایجاد فضای سالم و رقابتی، موجب تشویق تعامل اجتماعی و افزایش پیوندهای میان افراد جامعه می‌شود. این رویدادها می‌توانند به ترویج فرهنگ عمومی نسبت به اهمیت ورزش و بهبود سلامت جامعه کمک کنند. همچنین، معرفی فرهنگ، آداب و رسوم محلی از طریق فعالیت‌های ورزشی و رویدادهای فرهنگی به تقویت هویت اجتماعی و ملی کمک می‌کند و باعث جذب افراد از گروه‌های مختلف اجتماعی به فعالیت‌های ورزشی می‌شود (امیرحسینی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ بر این اساس توجه به تنوع سلاقی و علاقه‌مندی‌های عموم مردم در برنامه‌های ورزشی می‌تواند فرصتی برای برگزاری برنامه‌های ورزشی برای تمامی اقشار فراهم کند که این امر در نهایت به افزایش مشارکت ورزشی می‌انجامد. در این زمینه مصاحبه‌شونده (P3) بیان می‌کند: "برگزاری برنامه‌های ورزشی با توجه به نیازها و سلاقی مختلف افراد، زمینه‌ساز افزایش مشارکت عمومی خواهد بود، چرا که هر فردی می‌تواند بر اساس علاقه خود در فعالیت‌های ورزشی مختلف شرکت کند، این نگرش به توسعه ورزشی موجب تقویت تعاملات اجتماعی و مشارکت بیش‌تر در فعالیت‌های ورزشی در سطح جامعه می‌شود". توسعه اقتصادی نیز عامل دیگری است که بر مشارکت ورزشی تأثیرگذار است. توسعه و بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل شهری می‌تواند دسترسی افراد را به مجموعه‌های ورزشی تسهیل کند و از این طریق مشارکت ورزشی را افزایش دهد. همچنین، توسعه کسب‌وکارهای مرتبط با خدمات ورزشی مانند فروشگاه‌های تجهیزات ورزشی، مدارس ورزشی و باشگاه‌ها می‌تواند فرصت‌های شغلی جدیدی ایجاد کرده و انگیزه‌ای برای فعالیت‌های ورزشی فراهم کند. اختصاص منابع مالی به پروژه‌های احیای اکوسیستم‌های طبیعی و افزایش فضای سبز در مجموعه‌های ورزشی نیز علاوه بر حفاظت از محیط‌زیست، کیفیت تجربه ورزشی را بهبود بخشیده و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی را تقویت می‌کند (خدادادی و همکاران، ۱۴۰۳). توسعه زیست‌محیطی به‌ویژه از طریق استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و اینترنت

اشیا، می‌تواند به بهینه‌سازی مصرف انرژی در ورزش و مدیریت منابع طبیعی در مجموعه‌های ورزشی کمک کند. همچنین، ترویج استفاده از حمل‌ونقل پایدار مانند دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی برای رسیدن به مجموعه‌های ورزشی به کاهش آلودگی و افزایش مشارکت ورزشی با رویکرد زیست‌محیطی کمک می‌کند. تعیین استانداردهای زیست‌محیطی برای برگزاری رویدادهای ورزشی و نظارت بر اجرای آن‌ها نیز می‌تواند باعث ارتقای کیفیت رویدادها و افزایش جذابیت ورزش برای عموم افراد شود (کوزما و همکاران، ۲۰۲۲). این تغییرات در ابعاد زیست‌محیطی نه تنها موجب ارتقاء کیفیت رویدادهای ورزشی و افزایش سطح مشارکت می‌شود، بلکه می‌تواند در نهایت به تقویت جنبه‌های دیگر توسعه پایدار مانند اجتماعی و اقتصادی در جوامع محلی کمک کند. توسعه سیاسی نیز نقش مهمی در مشارکت ورزشی دارد. بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های آنلاین برای تقویت نقش ورزش در تعاملات سیاسی و بین‌المللی می‌تواند باعث افزایش شناخت جهانی از فرصت‌های ورزشی و جذب ورزشکاران و تماشاگران از نقاط مختلف دنیا شود. ایجاد زیرساخت‌های لازم برای میزبانی مسابقات بین‌المللی به منظور تقویت جایگاه سیاسی کشور در عرصه جهانی و استفاده از ظرفیت ورزش برای بهبود روابط کشورها و کاهش تنش‌های سیاسی، می‌تواند زمینه‌ساز همکاری‌های بیشتر در حوزه ورزش و تقویت تعاملات بین‌المللی شود. برنامه‌های ورزشی بین‌الملتی و تقویت روابط کشورها از طریق ورزش، به‌ویژه در زمینه‌های سیاسی، می‌تواند زمینه‌ساز مشارکت بیشتر در ورزش و افزایش انسجام بین‌المللی شود. در این زمینه مصاحبه‌شونده (P6) بیان می‌کند: "ورزش به عنوان یک زبان جهانی، می‌تواند پلی میان کشورها باشد و به کاهش تنش‌ها و تقویت روابط بین‌المللی کمک کند، به‌ویژه هنگامی که کشورها در قالب مسابقات و رویدادهای ورزشی مشترک به هم نزدیک‌تر می‌شوند". نتایج این بخش از پژوهش نشان می‌دهد که توسعه پایدار در ابعاد مختلف اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی و سیاسی نقش کلیدی در افزایش مشارکت ورزشی دارد. به‌ویژه در شرایطی که توجه به جنبه‌های مختلف توسعه می‌تواند به‌طور همزمان موجب بهبود کیفیت زندگی، افزایش تعاملات اجتماعی و تقویت زیرساخت‌های ورزشی گردد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که عوامل زیست‌محیطی، الزامات زیست‌محیطی، عوامل مدیریتی و سیاست‌گذاری و عوامل توسعه پایدار نقش مؤثری در مشارکت ورزشی دارد. با توجه به نقش مؤثر محیط نیاز در میزان مشارکت ورزشی، می‌توان نتیجه گرفت که توسعه پایدار زیرساخت‌های ورزشی و اتخاذ سیاست‌های حمایتی در این زمینه تأثیر بسزایی در افزایش انگیزه و فرصت‌های مشارکت ورزشی خواهد داشت. همچنین، به‌کارگیری رویکردهای نوین مدیریتی و سیاست‌گذاری، از جمله برنامه‌ریزی راهبردی، مشوق‌های مالی و افزایش تعامل میان سازمان‌های ورزشی و سایر نهادهای مرتبط، می‌تواند مسیر توسعه مشارکت ورزشی را هموار کند. علاوه بر این، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که آگاهی عمومی و فرهنگ‌سازی نقش مهمی در افزایش مشارکت ورزشی ایفا می‌کنند؛ از این‌رو، برنامه‌های

آموزشی و تبلیغاتی که با هدف ارتقای دانش و نگرش جامعه نسبت به اهمیت ورزش و فعالیت بدنی طراحی شوند، می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر ترغیب افراد به شرکت در فعالیت‌های ورزشی داشته باشند. همچنین، فراهم‌سازی امکانات ورزشی در سطح جوامع محلی، دسترسی عادلانه به خدمات ورزشی و توجه به تنوع نیازهای اقشار مختلف جامعه از جمله کودکان، سالمندان و افراد دارای نیازهای ویژه، از دیگر عوامل مؤثر در افزایش مشارکت ورزشی محسوب می‌شوند. توسعه پایدار ورزش نیازمند یک رویکرد جامع و یکپارچه است که در آن ملاحظات زیست‌محیطی، مدیریتی و سیاست‌گذاری به‌طور هماهنگ مورد توجه قرار گیرند. این امر نه تنها باعث افزایش سطح مشارکت ورزشی در جامعه می‌شود، بلکه در بلندمدت می‌تواند منجر به بهبود سلامت عمومی، کاهش هزینه‌های درمانی، تقویت سرمایه اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی افراد گردد؛ بنابراین، برای دستیابی به مشارکت ورزشی گسترده و پایدار، اتخاذ سیاست‌های حمایتی، توسعه زیرساخت‌های مناسب و تقویت فرهنگ ورزش در جامعه امری ضروری است.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش، می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را در راستای بهبود و ارتقای مشارکت ورزشی ارائه داد:

- با توجه به اهمیت عوامل زیست‌محیطی در افزایش مشارکت ورزشی، پیشنهاد می‌شود مدیریت مصرف انرژی در مجموعه‌های ورزشی به‌عنوان یک اولویت در دستور کار قرار گیرد. بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر و استفاده از سیستم‌های هوشمند کنترل انرژی موجب کاهش هزینه‌های عملیاتی و پایداری محیط‌های ورزشی می‌شود.
- با توجه به نقش مؤثر دانش و آگاهی زیست‌محیطی در ارتقاء رفتارهای ورزشی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی، کارگاه‌ها و کمپین‌های آگاهی‌بخشی در زمینه محیط‌زیست در مجموعه‌های ورزشی برگزار شود.
- نتایج پژوهش نشان داد که نقش مدیران و سیاست‌گذاران در میزان مشارکت ورزشی بسیار حیاتی است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود از مدیران و مربیان متخصص و آموزش‌دیده در حوزه برنامه‌ریزی، توسعه و اجرای فعالیت‌های ورزشی استفاده شود تا کیفیت خدمات ورزشی ارتقاء یابد و مشارکت افراد به‌ویژه در سطح عمومی افزایش پیدا کند.
- ترویج فرهنگ ورزش از طریق رسانه‌ها، آموزش‌های عمومی و برنامه‌های فرهنگی می‌تواند به آگاه‌سازی جامعه در مورد فواید فعالیت‌های ورزشی و سبک زندگی فعال کمک کند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود، نهادهای دولتی همچون وزارت ورزش و جوانان، شهرداری‌ها و فدراسیون‌ها امکانات و زیرساخت‌های ورزشی لازم برای حضور مردم در فعالیت‌های ورزشی فراهم کنند.
- با توجه به نقش مؤثر توسعه پایدار در ارتقای مشارکت ورزشی، پیشنهاد می‌شود رویکردی جامع و هدفمند در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی ورزش اتخاذ شود که در آن، برگزاری منظم رویدادهای ورزشی، توسعه و بهسازی

زیرساخت‌های ورزشی و حمل‌ونقل عمومی، به‌کارگیری فناوری‌های نوین برای مدیریت هوشمند مجموعه‌های ورزشی و بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌ها برای ترویج فرهنگ ورزش در دستور کار نهادهای مسئول قرار گیرد؛ اقدامی که می‌تواند به افزایش مشارکت ورزشی، بهبود کیفیت زندگی شهروندان و تحقق اهداف توسعه پایدار در ورزش منجر شود.

منابع

- اختیاری، نرگس؛ عیدی، حسین؛ شعبانی مقدم، کیوان. (۱۳۹۷). "تبیین مدل عوامل اثرگذار بر توسعه فرهنگ محیطزیست در ورزش". فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۷(۲)، ۶۷-۵۷. doi: 10.30473/arism.2018.5090
- امیرحسینی، سید احسان؛ گودرزی، صمد؛ کیانی، مجید؛ عسگری، روح‌الله. (۱۴۰۰). "واکاوی نقش مسائل اجتماعی و فرهنگی در توسعه به‌کارگیری انرژی سبز در اماکن ورزشی". مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۳(۶۸)، ۳۳۴-۳۰۱. doi: 10.22089/smrj.2020.8941.3040
- خدادادی، محمدرسول؛ بدری‌آذرین، یعقوب؛ شهبازی، رضا؛ پاشازاده، شبنم. (۱۴۰۳). شناسایی عوامل مؤثر بر طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز. رویکردهایی نوین در مدیریت ورزشی، ۱۲(۴۶)، ۱۰۲-۱۱۵. doi: 10.22034/ntsmj.2024.718995
- دهقان قهرخی، امین؛ شهبازی، رضا؛ سیف‌اللهی، عباس. (۱۳۹۹). "گونه‌شناسی رفتارهای سبز در اماکن ورزشی". مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۷(۱)، ۹۳-۷۹. doi: 10.30473/fmss.2020.50463.2065
- شکوهی‌فرد، سیامک؛ سلمانپور زنوز، علی؛ حاضری‌نیری، هاتف. (۱۴۰۳). "اثرات مصرف انرژی و بخش مالی بر آلودگی محیطزیست مطالعه موردی: ایران". جغرافیا و روابط انسانی، ۷(۳)، ۱۷۲-۱۸۸. doi: 10.22034/gahr.2024.435341.2032
- شهبازی، رضا؛ خدادادی، محمدرسول؛ بدری‌آذرین، یعقوب؛ حیدری چپانه، رحیم. (۱۴۰۳). "شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت عملکرد خدمات گردشگری ورزشی". جغرافیا و روابط انسانی، ۷(۳)، ۳۳۷-۳۵۴. doi: 10.22034/gahr.2025.485029.2357
- کبودانی، سمانه؛ آزادفدا، شیوا؛ زارعیان، حسین. (۱۴۰۰). "شناسایی راهبردهای توسعه اماکن ورزشی سبز و زیرساخت‌های آن". مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۰(۵۳)، ۲۸۵-۳۰۸. doi: 10.22034/ssys.2021.468

- .10.22059/jsm.2019.264481.2146**

- 143

- Siiii ,,,, Gaa,,,,,, 9999999'eee r ciiii aaacce ff a eeeen eeaarrrr rrrr ee application in C::::: :: eiii ccæal yyyyyff ttt Feee.... l ff Caaæer Pccccccç,, 22 (1), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118497>.

